

Citace záznamu

Veronika Řezníčková, kostel sv. Jana Křtitele - Vlasatice, Loď, presbytář a varhanní kruchta, *Renesanční a manýristické štukatéřství v Čechách a na Moravě* (online databáze), <https://stuky.upce.cz/node/651>, vyhledáno 26. 4. 2024.

kostel sv. Jana Křtitele - Vlasatice, Loď, presbytář a varhanní kruchta

Číslo záznamu: 651

Bližší určení díla: tažená štuková žebra s otiskovaným ornamentem, geometrické rámce a rozety

Památkově chráněno, č. úskp: 34076/7-1810

Umístění: klenby lodi, kněžiště a varhanní kruchty

Date: 1610

Vlasatice, kostel sv. Jana Křtitele, klenba jednolodí, pohled ke kruchtě (Lucia Krajčířová, 2019)

Anotace

Kostel sv. Jana Křtitele byl postaven roku 1610 jakožto luteránský hrobní kostel zakladatelského rodu Thurnů. Jeho interiér zdobí množství rozličných rozet, štuková žebra s vytlačovaným ornamentem, pásy komunikujících rámců a další geometrické motivy, symbolicky spjaté s patrocinium stavby. Stav štuku a původní barevný koncept není možné bez průzkumu blíže specifikovat.

Abstract

The Church of St. John Baptist was built in 1610 as a Lutheran tomb church of the Thurns (who were the founding family). The interior is decorated with a number of different rosettes, stucco ribs with extruded ornaments, rows of communicating frames and other geometric motifs, symbolically related to the building patronage. Without closer examination, the condition of the stucco decoration and the original colour concept cannot be specified.

Kraj	Okres	Obec	Katastr
Jihomoravský kraj	Brno-venkov (okres)	Vlasatice	Vlasatice
Ulice, čp. / č. o.		GPS	
		48.933578203016, 16.483641138899	

Technika štuku	Materiálová skladba	Povrchové úpravy	Původnost
vytlačovaný štuk, tažené profily		monochromie (stávající stav) štuková dekorace překryta souvrstvím druhotných nátěrů	Původní stav s druhotnými zásahy

Uměleckohistorický popis

Farní kostel sv. Jana Křtitele nechal postavit Jeroným Václav z Thurnu roku 1610 na místě staršího svatostánku, zmiňovaného již kolem roku 1276. Byl určen pro stavebníkovy souvěrce – luterány – a novokřtěnce a zastával funkci hrobního kostela Thurnů. Roku 1619 byly Vlasatice vypáleny a o tři roky později v dezolátním stavu zkonfiskovány a prodány kardinálu Dietrichsteinovi. K obnovení fary pak došlo roku 1631 (Hosák 2004, s. 232). Půdorysné řešení chrámu – jednolodí s rovně ukončeným presbytářem – se odlišuje od ostatních protestantských staveb tohoto období a předjímá půdorysný rozvrh typický a dále rozvíjený během první poloviny 17. století. Na již protobarokní architektonickou strukturu jsou zde aplikované pozdně renesanční tvarosloví a dekor. Obíhající zalamované kladí na fasádě lodi i presbytáře bylo původně zdobeno geometrickým štukovým ornamentem, jenž byl v průběhu času nejspíš zničen degradující novodobou omítkou (Myslivečková 2011, s. 53). V interiéru se nachází množství štukových „perforovaných“ rozet (celkem devět), žebířů zdobených technikou vytlačování a komunikujících rámců. Kruchta, nesená arkádami na toskánských sloupech, je podklenuta čtyřmi poli valené klenby s výsečemi, jejichž hrany spolu s vrcholnicí zvýrazňuje vyvýšený pásek perlovce. Ve styčných bodech výsečí jsou umístěny rozety s vegetabilními ornamenty. Kůr se mimoto vyznačuje svou poprsnicí s bohatou kamenicky pojednanou erbovní galerií reprezentující rod Thurnů.

Široce valené zaklenutí jednolodí je členěno klenebními pásy na čtyři pole se styčnými výsečemi svírajícími další „perforované“ rozety. Výseče jsou vymezeny štukovými lemy, komponovanými z perlovce po stranách a reliéfních diamantových útvarů mezi dvěma srdci ve střední části, které vybíhají z hlavic pilastrů opatřených vejcovcem. Na klenebních pásch se vyjímají zřetěžené tvary obdélníků, čtverců, oválů, oktogonů či jejich odvozenin – komunikující rámy – přičemž každý pás má svou vlastní variaci. Stejně tak se od sebe liší i každá rozeta v kostele, některá oplývá úponkovitým ornamentem připomínajícím krajkoví, jiné zas vějířovitými a hvězdicovými motivy. Klenba presbytáře má o něco jednodušší tvarované hrany výsečí (perlovec na vyvýšených lištách) a hvězdicovou rozetu ve svém středu. Zato klenební kápě tady navíc vyplňují trojlísty na rovnostranných trojúhelnících, pravděpodobně odkazující na Nejsvětější Trojici, čímž symbolicky korespondují se zasvěcením kostela. Křest Krista provedený Janem Křtitelem a zmíněný ve všech čtyřech evangeliích, se odehrával právě za přítomnosti Boha Otce i Ducha svatého, s nimiž byl daný námět také vyobrazován. Obdobná symbolika a celkově klasicizující tendence výzdoby dávají vlasatický kostel do souvislosti s kostelem Nejsvětější Trojice v Běhařovicích. Pokud jde o rozety, analogie bychom našli jen stěží, zvláště k těm složitějším v kostelní lodi.

Literatura

Ladislav Hosák, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha 2004, s. 232.

Ondřej Jakubec, Modalita a konfesionalita sakrálních staveb v českých zemích 16. a počátku 17. století, in: Kateřina Horníčková – Michal Šroněk (edd.), *In puncto religionis. Konfesní dimenze předbellohorské kultury Čech a Moravy*, Praha 2013, s. 64.

Emil Kordiovský – Jiří Danihelka, *Brána do kraje*, Mikulov 1999, s. 234.

[Hana Myslivečková, Moravská sakrální architektura 1590-1650. Příspěvek ke stylovým otázkám longitudinální architektury \(diplomová práce\), Katedra dějin umění FF UPOL, Olomouc 2011.](#)

Vladimír Nekuda (ed.), *Vlastivěda moravská: Břeclavsko*, Brno 1969, s. 653–656.

Odkazy

Evidenční list nemovité kulturní památky č. 1810 https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=906014

Autoři záznamu

Veronika Řezníčková

Datum poslední změny

13.2.2023

Fotodokumentace současného stavu

Vlasatice, kostel sv. Jana Křtitele (Lucia Krajčířová, 2019)

Vlasatice, kostel sv. Jana Křtitele, klenba jednolodí, pohled ke kruchtě (Lucia Krajčířová, 2019)

Vlasatice, kostel sv. Jana Křtitele, klenba presbytáře (Lucia Krajčířová, 2019)

Vlasatice, kostel sv. Jana Křtitele, klenba presbytáře (Lucia Krajčířová, 2019)

Vlasatice, kostel sv. Jana Křtitele, klenba jednodolí, pohled ke kruchtě (Lucia Krajčířová, 2019)

Vlasatice, kostel sv. Jana Křtitele, rozeta v kostelní lodi (Lucia Krajčířová, 2019)

Vlasatice, kostel sv. Jana Křtitele, klenební pole v jednodolí (Lucia Krajčířová, 2019).

Vlasatice, kostel sv. Jana Křtitele, pohled k presbytáři (Lucia Krajčířová, 2019)

Vlasatice, kostel sv. Jana Křtitele, rozeta nad kruchtou (Lucia Krajčířová, 2019)

Vlasatice, kostel sv. Jana Křtitele, hlavice pilastru (Lucia Krajčířová, 2019)

Vlasatice, kostel sv. Jana Křtitele, detail profilace žebra (Lucia Krajčířová, 2019)

Vlasatice, kostel sv. Jana Křtitele, rozety z pohledu směrem k presbytáři (Lucia Krajčířová, 2019)

Vlasatice, kostel sv. Jana Křtitele, rozeta nad kruchtou (Lucia Krajčířová, 2019)

Vlasatice, kostel sv. Jana Křtitele, klenba presbytáře (Lucia Krajčířová, 2019)

Vlasatice, kostel sv. Jana Křtitele, rozeta pod kruchtou (Lucia Krajčířová, 2019)

Vlasatice, kostel sv. Jana Křtitele, rozeta pod kruchtou (Lucia Krajčířová, 2019)

Vlasatice, kostel sv. Jana Křtitele, rozeta pod kruchtou (Lucia Krajčířová, 2019)

Vlasatice, kostel sv. Jana Křtitele, rozeta pod kruchtou (Lucia Krajčířová, 2019)